

*Lägesuppdatering av strategigenomförandet per den 15 mars 2021,
samt resultat sedan den senaste strategirapporteringen*

2 Innehåll

Om strategirapporten – syfte och upplägg	3
1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	5
2. Översikt av strategisammanhanget	6
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	6
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	6
2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer	7
3. Resultatredovisning	7
3.0 Sidas bidrag till förändring på strateginivå	7
3.1 Stödområde 1: Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling	8
3.1.1 Mål 1: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s krav för att ingå och tillämpa associeringsavtal, inklusive fördjupade frihandelsområden (AA/ DCFTA) (ÖST)	9
3.1.1 Mål 1: Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ekonomisk integration med EU (VBT)	9
3.1.2 Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag	10
3.2 Stödområde 2: Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat	11
3.2.2 Mål 4. Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet utifrån principer om icke- diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption	12
3.2.4 Mål 6. Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel	13
3.2.5 Mål 7. (VBT) En mer demokratisk och effektiv poliskår	14
3.2.6 Mål 8. Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med starkt folklig förankring	14
3.2.7 Mål 9. Förbättrade förutsättningar för befolkningens demokratiska ansvars- utkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val	15

3.2.8 Mål 10. Friare och mer oberoende media	15
3.2.9 Mål 11. Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering.....	16
3.2.10 Mål 12. Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv	17
3.2.11 Mål 13. Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna	18
3.3 Stödområde 3: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar	19
3.3.1 Mål 14: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi	19
3.3.2 Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle	20
3.3.3 Mål 16: Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi	20
4. Implikationer	22

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Syftet med strategirapporten är rapportera Sidas strategigenomförande till UD. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Denna inkluderar redovisning från strategigenomförandet på en övergripande nivå per strategi. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförts.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförts. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategi-genomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som behöver lyftas till UD.

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna mall använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Mallen använder dock genomgående begreppet *stödområde*.

² Dvs. från strategins början fram till 15/3.

”**Trafikljusen**” är Sidas viktigaste signalsystem för att följa hur det går i strategigenomförandet. En bedömning görs för varje strategimål och ger en snabb överblick av nuläget. Bedömningen och motiveringen till denna utgör narrativet i resultatredovisningen (kapitel 3) i strategirapporten. I strategirapporten bedöms två aspekter:

1. **Utveckling mot strategimålet:** Strategimålen anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för *utveckling mot strategimålet* används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender inom de målområden i kontexter där Sida är aktiv. Sidas insatser kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men det handlar ofta om större komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Trafikljusbedömningen och färgsättningen motiveras och beläggs utifrån tillgänglig statistik, källor eller rapporter.

Bedömning av utvecklingstrender i kontexten i förhållande till **strategimålen**:

- Grön:** Utvecklingen går framåt
- Gul:** Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt
- Röd:** Utvecklingen går bakåt

2. **Portföljens relevans:** Sidas strävan är att sätta samman och upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj i förhållande till utvecklingsutmaningar i respektive strategikontext, strategins mål och Sidas ambitioner avseende förväntade förändringar och resultat. *Portföljens relevans*, dvs. om Sida har satt samman en väl avvägd portfölj av insatser och aktiviteter som bedöms bidra till förändring i linje med strategimålet.

Sida måste löpande justera sin förändringsteori och portfölj utifrån olika aspekter:

- (i) föränderlig kontext och sammanhang, (ii) efter den styrning som myndigheten får och (iii) beroende på om aktiviteter inte gett eller förväntas ge resultat. Trafikljusbedömningen och färgsättningen av detta trafikljus beaktar och utgår från dessa aspekter.

Bedömning av **portföljens relevans**:

- Grön:** Portföljen är relevant
- Gul:** Portföljen är delvis relevant
- Röd:** Portföljen är inte relevant

Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

Strategin för Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet omfattar totalt 11 bilaterala (Albanien, Armenien, Belarus, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Kosovo, Moldavien, Nordmakedonien, Serbien, Turkiet och Ukraina) och ett regionalt fönster. Inom strategin finns totalt tre stödområden och 16 mål. Varje landfönster arbetar mot alla eller ett urval av målen och har en separat årlig rapportering till UD och dessutom finns en rapportering som täcker det regionala samarbetet. Föreliggande rapport täcker således endast det regionala fönstret. Strategin gällde ursprungligen för perioden 2014-2020, men har förlängts tom 2021.

	Mål ³	Portfölj ⁴
Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling		
1. Länderna uppfyller i högre grad uppfyller EU:S krav för (AA/ DCFT A). (ÖP)		
1. Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ek. integration med EU (VBT)		
2. Konkurrenskraftiga små och medelstora företag		
Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat		
3. En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet		
4. Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet och minskad korruption		
5. Ett mer effektivt rättsväsende i enlighet med europeisk standard		
6. Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel		
7. (VBT) En mer demokratisk och effektiv poliskår		
8. Ett mer pluralistiskt civilt samhälle		
9. Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande		
10. Friare och mer oberoende media		
11. Åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet och icke-diskriminering		
12. Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv		
13. Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna		
Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar		
14. EU:s regelverk och int. överenskommelser för miljö, klimat och energi		

³ Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimålen** har i likhet med tidigare år inte bedömts meningsfull att göra för den regionala portföljen. En bedömning återfinns i respektive lands bilaterala strategirapport.

⁴ Bedömning av **portföljens relevans**: Grön: Portföljen är relevant; Gul: Portföljen är delvis relevant; Röd: Portföljen är inte relevant.

15. Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle
16. Mer hållbar samhällsservice som vatten och avlopp, avfallshantering, energi

Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp: 8 922 MSEK ⁵	Utbetalat belopp hittills: 9 072 MSEK, varav 1730 MSEK till regionalt samarbete	Antal insatser 2020: 49
--	---	-----------------------------------

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Den politiska miljön i länderna på **västra Balkan** är alltför polariserad och det demokratiska utrymmet upplevs i flera länder som alltmer begränsat. Ländernas EU-närmande fortskrider dock, men långsamt. Befolkningen är överlag positivt inställda till EU. Yttrandefriheten och mediernas oberoende är hårt ansatt i flera länder. Brister i rättsväsendet, korruption och organiserad brottslighet nämns av EU som några av de största fortsatta utmaningarna. Vissa framsteg har uppnåtts avseende jämställdhet, men stora utmaningar kvarstår. Arbetslösheten är generellt mycket hög, likaså andelen hushåll med inkomstfattigdom. Miljöföroreningar, inte minst luftföroreningar i stadsmiljö, samt misshushållning med naturresurser utgör stora utmaningar. Länderna hade fram till 2019 en relativt god tillväxt. Under 2020 beräknas den ekonomiska aktiviteten krympa med 4,8 % till följd av covid-19 och det beräknas att ytterligare 300 000 personer i Albanien, Kosovo, Montenegro och Serbien redan har fallit ner i inkomstfattigdom till följd av covid-19. **Turkiet** rör sig allt längre från grundläggande kriterier för ett EU-närmande. Utrikespolitiskt agerar Turkiet i flera fall i strid med internationell rätt. Makten har koncentrerats till presidenten. Parallellt har rättsstaten i Turkiet försvagats och granskande och balanserande funktioner urholkats. Yttrande- och mediefriheten går tillbaka där t ex journalister alltmer tvingas till självcensur.

Östeuropa har under 2020 präglats av politisk instabilitet och ökade konflikter. Flera länder har uppvisat en negativ utveckling när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter, en utveckling som har tilltagit under den pågående pandemin. Händelseutvecklingen i Belarus efter presidentvalet i augusti har varit dramatisk med hårda nedslag mot demonstranter och markant försämrade förutsättningar för civilsamhällesorganisationer och oberoende medier att verka. Höstens väpnade konflikt mellan Armenien och Azerbajdzjan över Nagorno Karabach orsakade stor förödelse på båda sidor. I Armenien har interna politiska spänningar eskalerat under konflikten, vilka ökat ytterligare efter undertecknandet av en för Armenien ofördelaktig överenskommelse om eld upphör som faciliterats av Ryssland och Turkiet.

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

EU är främsta givare i regionen genom sina respektive stödinstrument för länderna i det Östliga partnerskapet och för länderna på västra Balkan och Turkiet. Reformstrategin föreskriver samordning

⁵ Totalt strategibelopp för hela den regionala strategin.

och synergier med det EU-gemensamma utvecklingssamarbetet. När relevant och möjligt söker Sida anpassning av sitt stöd till EU:s program.

En viktig utgångspunkt vid prioritering av regionala insatser har varit att beakta det regionala mervärdet i strategigenomförandet. Exempelvis kan regionala insatser användas och komplettera bilaterala insatser för att uppnå skalfördelar och flexibilitet, åstadkomma erfarenhetsutbyte mellan länder, i känsliga frågor och kontexter, för samarbeten med organisationer som har naturliga regionala mandat, eller för att adressera frågor som är regionala till sin natur, exempelvis marknadsintegration, fred och försoning och miljöproblem. Mervärdet analyseras alltid som en del i beredning och uppföljning av regionala stöd och med involverande av berörda UM.

2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer

De mest uppenbara synergier med det regionala reformssamarbetet finns med de bilaterala portföljerna inom samma strategi. Detta är särskilt tydligt inom stödområde 2 där regionala insatser inom områden som är känsliga på landnivå (bland annat media/yttrandefrihet, övergångsrättvisa och minoritetsfrågor) kan komplettera de bilaterala portföljerna, samt stödområde 3 (miljö och klimat) där regionala investeringsprogram inriktade på miljöinfrastruktur och bilateralt stöd för att stärka kapacitet på nationell nivå att formulera och genomföra investeringar är ömsesidigt stärkande. Även inom stödområde 1 finns stora synergier mellan regionala och bilaterala samarbeten, till exempel vad gäller SME-utveckling och innovation, näringsklimat och sysselsättningsfrämjande arbete. Synergier med övriga strategier redovisas land för land i de bilaterala strategirapporterna. *Bredare relationer* och liknande ansatser som bygger på samverkan mellan svenska aktörer prioriteras inte inom det regionala samarbetet utan sker landsvis inom ramen för de bilaterala samarbetena.

Resultatredovisning

3.0 Sidas bidrag till förändring på strateginivå

För 2020 fördelade sig utfallet mellan stödområdena enligt följande: stödområde 1 Ekonomisk integrering/marknadsutveckling stod för 25%, stödområde 2 Demokrati/mänskliga rättigheter för 48% och stödområde 3 miljö/klimat för 27% av utbetalningarna. Stödområde 3 når därmed inte upp till den målsättning som sattes vid halvtidsöversynen att 50% av utbetalningarna till regionala insatser ska vara miljöinsatser. Fördelningen mellan Östeuropa och västra Balkan/Turkiet är 56% Öst och 44% västra Balkan/Turkiet. Fördelningen bedöms rimlig utifrån Sidas bilaterala engagemang i respektive region och ligger i linje med tidigare år. Med något undantag bedöms det som sannolikt eller mycket sannolikt att insatserna i den regionala portföljen når sina mål.

Statistik för policymarkörerna för miljö och Rio-markörerna har följts upp mot de avdelningsnedbrutna målen för miljö och klimat. Medan portföljen uppnår målet för andel insatser med miljö som huvudsyfte uppnås inte målet för andelen projekt med miljö som delsyfte, även om andelen ökat under 2020 jämfört med 2019. Samarbetena med Helvetas, UNWOMEN, RYCO, KtK, REF, ERRC, EBRD (Women in business/Youth in Business) har identifierats som insatser där integrering av miljö och klimat bedöms kunna öka kvaliteten i genomförandet. Dialog pågår med EBRD och NEFCO angående integrering av biologisk mångfald i vatten- och avloppsrelaterade insatser.

Konfliktperspektivet har under strategiperioden gradvis fått ett ökat fokus. Halvtidsöversynen lyfte fram behovet av att öka antal och volym för insatser inriktade på konfliktförebyggande och att stärka samarbete och tillit mellan länderna på västra Balkan. De regionala insatserna utgör ett verktyg för detta och samarbete med organisationen RYCO med sikte på detta har inletts med en pilotfas med ambitionen att utöka samarbetet under våren 2021. Den senaste utvecklingen i Östliga partnerskapsländerna har inneburit att konfliktperspektivet getts högre prioritet också i den kontexten.

Jämställdhetsperspektivet har stärkts ytterligare i nya insatser under 2020 men då strategin har löpt på sitt sista år har förändringsutrymmet varit begränsat. Den nya Reconomy-plattformen (se stödområde 1 nedan) har dock ett fokus på kvinnors och ungdomars ekonomiska egenmakt. I linje med målen i handlingsplanen för jämställdhet har riktade jämställdhetsinsatser i portföljen utökats och stödet till kvinnorätsorganisationer har stärkts.

3.1 Stödområde 1: Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling

Inom båda regionerna (västra Balkan och Östeuropa) stödjer Sida institutionell utveckling och ökade möjligheter till ekonomisk integration med EU. Utvecklingen går överlag långsamt. Den genomsnittliga inkomstnivån ligger på omkring en tredjedel av genomsnittet i EU-länderna, och utifrån definitionerna för medelinkomstländer befinner sig omkring en femtedel av befolkningen i regionen under den officiella fattigdomsnivån.⁶ Arbetslösheten, framförallt hos ungdomar, är mycket hög och visar få tecken på att minska. Många unga fortsätter också att emigrera till andra delar av Europa. Pandemi och eskalerande konflikter har drabbat regionen särskilt hårt under 2020, vilket har lett till ökad utsatthet och förändringar i reformvilja i regionen.

Länderna inom Östliga partnerskapet uppvisar nu en tillbakagång i en långsiktigt mer positiv utveckling av en rad faktorer, som tillsammans driver ländernas kapacitet, produktivitet och konkurrenskraft framåt. Ekonomierna som helhet befinner sig under betydande press, vilket försvårar utvecklingen. Om tillväxten i EU och Ryssland fortsätter försvagas minskar inte bara vinsterna från betydande handelsutbyten ytterligare, utan även volymen på inkommande remitteringar som utgör ett betydande tillskott till många ekonomier i Östeuropa och på Balkan. Geopolitisk osäkerhet och demografiska förändringar i form av en krympande arbetsför befolkning sätter stark press på redan sårbara ekonomier. Stora utmaningar kvarstår exempelvis kring hur institutioner bättre kan främja entreprenörskap och innovation. Utmaningar kvarstår också vad det gäller omställning till ett kunskapssamhälle, inte minst vad det gäller relevans i förhållande till arbetsmarknadens behov. Makroekonomisk instabilitet, korruption samt hindrande byråkrati utgör fortsatta hot mot verkliga strukturförändringar och en hållbar ekonomisk utveckling.⁷ Konflikter och politisk osäkerhet (Östeuropa) bidrar också till utmaningar och risker som på olika sätt får effekter på ekonomin i länderna.

De regionala insatserna bedöms utgöra ett värdefullt komplement till insatser på bilateral nivå, inte minst genom det fokus som många av insatserna sätter på lärande, erfarenhetsutbyte och samverkan över nationella gränser. Behov kvarstår av strukturella förändringar i regionen, till förmån för små- och medelstora företag, som fortsätter ha en nyckelpotential i den lokala ekonomin. Regionala

⁶ World Bank Group, Poverty and Equity Brief Europe and Central Asia October 2019, Dnr 008728/20

⁷ EBRD Transition Report 2019-2020 (2019) <https://www.ebrd.com/transition-report-2019-20>

utvecklingsutmaningar såsom migration och socioekonomiska klyftor som hotar fortsatt reformvilja, har fått mer uppmärksamhet och inflytande på portföljutvecklingen under 2020.

3.1.1 Mål 1: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s krav för att ingå och tillämpa associeringsavtal, inklusive fördjupade frihandelsområden (AA/ DCFTA) (ÖST)

3.1.1 Mål 1: Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ekonomisk integration med EU (VBT)

Portföljens relevans

I såväl Östeuropa som på västra Balkan innefattar portföljen inom stödområde 1 insatser som syftar till institutionell reform och ökad ekonomisk integration med EU. Under 2020 kan fyra insatser inom stödområdet räknas som särskilt bidragande till uppfyllandet av detta mål: samarbetet med Centre for European Policy Studies (CEPS) i de tre AA/DCFTA-länderna (Georgien, Moldavien och Ukraina), samarbetet med SITE kring ett nätverk av ekonomiska tankesmedjor (Östeuropa), samarbetet med Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa (UNECE) som syftar till att stärka innovationssystem (Östeuropa), samt insatsen med Helvetas för främjandet av inkluderande marknadssystem (Östeuropa och västra Balkan). Under 2020 avslutades insatsen ”IMPULS” som genomfördes av Lantmäteriet på västra Balkan och som syftade till att stärka ett antal länders harmonisering med EUs regelverk vad det gäller geodatainfrastruktur. I och med detta minskade antalet insatser som direkt bidrar till strategimål 1.1 inom den regionala portföljen på västra Balkan.

Portföljen bedöms som relevant och utvecklingen inom de existerande insatserna bedöms vara positiv. Det finns dock risk att andra mer akuta prioriteringar i de berörda länderna till följd av pandemin påverkar genomförandet negativt.

Under 2020 har UNECE haft framgångar i den Sida-finansierade utvecklingen av innovationssystem i Östeuropa.⁸ I november 2020 lanserades en ”Innovation Policy Outlook” inom ramen för samarbetet⁹. Denna publikation sammanställer en översyn och granskning av innovationssystem i samtliga ÖstP-länder och presenterar både en nulägesanalys och rekommendationer till förbättringsåtgärder och policyutveckling. Framåt erbjuder projektet praktisk kapacitetsutveckling till de deltagande länderna, baserat på dessa rekommendationer. Då projektet adresserar innovationspolicyfrågor utifrån en bred regional plattform finns också kopplingar till övriga stödområden inom strategin. Eftersom innovationssystem sällan går att inskränka till nationella gränser bedöms också det regionala mervärdet för insatsen som stort.

För att svara upp mot de stora behov av omställning till ett kunskapssamhälle ingår inom ramen för det samarbete som ingicks med Helvetas 2020 även satsningar i denna riktning, inte minst genom sitt genomgående fokus på länkar mellan yrkesutbildningar, näringsliv och innovativa teknologier samt genomgående en starkare efterfrågestyrning av yrkesutbildningar.¹⁰ Även dessa anses bidra till arbetet under målområde 3.1, men arbetet befinner sig i dagsläget i inledande skeden.

⁸ Insatsnummer: 12333 UNECE Utveckling av innovationssystem i Östeuropa

⁹ 2020, United Nations Economic Commission for Europe, Sub-regional Innovation Policy Outlook: 2020 Eastern Europe and the South Caucasus, UN Publications, NY, ([IPO_2020_FULL.pdf \(unece.org\)](#))

¹⁰ Insatsnummer: 14073 Helvetas Regional MSD Öst/VB 2020-22

3.1.2 Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag

Portföljens relevans

Sex av de nu åtta insatserna inom stödområde 1 bedöms bidra till detta mål: samarbetena med EBRD (Youth in Business och Women in Business på västra Balkan, Women in Business i Östeuropa och Small Business Impact Fund, som täcker båda regionerna), samarbetet med Helvetas, samarbetet med SITE (Östeuropa), samt ett mindre stöd till UNICEF ("Generation Unlimited"). Sida bedömer utvecklingen inom portföljen som positiv och att portföljen är relevant.

Under 2020 skedde en viss förstärkning av fokuset på unga som målgrupp inom portföljen under detta strategimål. Detta framför allt genom det nya samarbetet på västra Balkan med EBRD ("Youth in Business")¹¹, samt ett mindre stöd till UNICEF för programmet "Generation Unlimited"¹², även detta på västra Balkan. Youth in Business är en ny produkt för EBRD, men utformningen av programmet liknar i stort det som gäller för Women in Business. Den inledande fasen som Sida stödjer med 35 MSEK över tre år bygger på lärdomar från tidigare samarbeten, samt förväntas ha ett adaptivt genomförande med stort fokus på iterativt lärande och vidareutveckling av metoder.

Stödet till UNICEF gjordes som en direkt satsning för att svara upp mot de svåra effekter som covid-19 visat sig ha på ungdomsarbetslöshet. Sidas bidrag var en del av en större satsning med syfte att ge ungdomar praktik för senare anställning. Insatsen avslutas under 2021 och värdefulla lärdomar tas med in i ett nytt regionalt samarbete med UNICEF under målområde 3 i denna strategi.

Unga är en central målgrupp även inom det nya samarbetet med Helvetas för inkluderande marknadsutveckling i Östeuropa och västra Balkan ("RECONOMY")¹³. Detta program, som också inleddes under 2020, har flera insatspiloter under utveckling med direkt förväntad inverkan på produktivitet och tillväxt bland små och medelstora företag i regionen (SME). Vidare bygger insatsen på den så kallade marknadssystemansatsen (Market Systems Development, MSD) där kontinuerlig systemanalys, lärande och adaptivitet präglar genomförandet, med syfte att bidra till långsiktig systemförändring.

Liksom under mål 1 har även dialog med andra stora aktörer inom utvecklingssamarbetet, såsom Svenska Institutet (SI), NIR, EU och EBRD, varit en positivt bidragande faktor till portföljens utveckling. Framöver finns fortsatt, vilket också nämnts ovan, en ambition att stärka kopplingarna mellan stödområde 1 och det arbetet som bedrivs inom ramarna för det Östliga partnerskapet.

Sidas genomförandepartners inom portföljen bedöms ha varit snabba att så långt möjligt anpassa verksamheten efter de utmaningar som covid-19 fört med sig. Det handlar dels om mer digitala lösningar men också konkreta stödprogram för företagare. Som exempel kan nämnas EBRD:s covid-19 respons inom ovan nämnda Small Business Impact Fund¹⁴, där Sida under 2020 beslutade om ett ytterligare bidrag om 10 MSEK riktat till stöd för små och medelstora företag i Belarus, Armenien och Ukraina.

¹¹ Insatsnummer: 14470 EBRD Youth in Business WB

¹² Insatsnummer: 14336 Generation unlimited på VB (inkl. covid-19)

¹³ Insatsnummer: 14073 Helvetas Regional MSD Öst/VB 2020-22

¹⁴ Insatsnummer: 55030215 EBRD Small Business Impact Fund (SBIF) VB & EaP

3.2 Stödområde 2: Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat

Sammanlagt bidrar 20 strategiska insatser till att nå de mål som är definierade inom stödområdet, dessutom bidrar insatser inom de andra två stödområdena till målen inom detta område.

Institutionellt samarbete inom stödområdet stärker kapacitet i nationella förvaltningar inom områden som är centrala för EU-närmandet. Vidare bedrivs samarbete inom nyckelområden vad det gäller grundläggande rättigheter exempelvis stärkt demokratiskt deltagande (via ett mer oberoende civilsamhälle), fri media och yttrandefrihet, jämställdhet, hbtqi-personers och minoriteters rättigheter. Den negativa demokratiutvecklingen, det krympande utrymmet för civilsamhället och oberoende media, samt ökat genomslag för konservativa tendenser som noteras i flera länder i regionen, innebär att regionala insatser fortsättningsvis har hög relevans. Regeringens demokratisatsning gav ett breddat fokus och utökad anslag (45 MSEK under 2019), för att stärka pågående samarbeten under 2019 och 2020 i den regionala portföljen, främst inom anti-diskriminering, yttrandefrihet och stärkt rättsstat.

Rättighetsperspektivet och jämställdhetsperspektivet integreras på ett tydligt sätt i flertalet insatser inom portföljen. Undan för undan har också konfliktperspektivet beaktats vid val av partners och beslut om insatser. Deltagande, ansvarsutkrävande, ansvarstagande, transparens och kvinnors och mäns lika rättigheter och förutsättningar för utveckling, är centrala delar i arbetet. Integrering av miljöperspektivet märks främst inom media och yttrandefrihet.

Nuvarande regionala portfölj inom stödområde 2 bedöms vara relevant för de resultat som stödområdet inbegriper, varför trafikljusen grönmarkerats. I linje med rekommendationer från halvtidsöversynen 2017 och demokratisatsningen, har portföljen utökats och dessa insatser bidrar till resultaten under 2020.

3.2.1 Mål 3: En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet

Portföljens relevans

Den regionala portföljen bedöms fortsatt relevant. Ett flertal regionala insatser bidrar till mål 3 och 4, däribland fortsatt stöd till Europarådet i Östeuropa¹⁵ (se även mål 5) och institutionellt samarbete inom statistik på västra Balkan.¹⁶ Det regionala samarbetet mellan de nationella statistikmyndigheterna och SCB, har fokus på kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. Lokal expertis nyttjas i ökande utsträckning. Sakområdena är av strategisk betydelse för EU-närmandet och samarbete över landgränser främjas. Under 2020 försämrades statistikproduktionen p g a covid-19 pandemin och ett flertal aktiviteter fick skjutas upp. Digitala aktiviteter har fungerat, men måste på sikt kompletteras med möten på plats.¹⁷ Samarbetet med Lantmäteriet på västra Balkan som haft fokus på en fungerande plattform för insamlad geo-data (NSDI National Spatial Data Infrastructure) avslutades under 2020.¹⁸ Insatsstöd till genomförande av en multidimensionell översyn av västra Balkan har fortsatt under 2020. I samarbete med representanter från samtliga länder genomför OECD Development Centre en

¹⁵ Insatsnummer: 11610, Council of Europe regional EaP 2019-2023

¹⁶ Insatsnummer: 11608, Statistical Regional Cooperation Western Balkans 2019-2023

¹⁷ Insatsnummer: 11608 SCB Regionalt – Årsrapport Internationellt utvecklingssamarbete 2020, sid 37, 46, dokumentnummer: 004062/21

¹⁸ Insatsnummer: 55020189 IMPULS, Spatial Data Infrastructure Western Balkans, 2014-2020

studie som fokuserar på möjligheter och utmaningar för utveckling i länderna och att ge politiska rekommendationer till respektive land. Analysen sker vid ett lägligt tillfälle eftersom flera länder arbetar med formulering av sina nationella utvecklingsstrategier just nu.¹⁹

Under 2020 har två nya insatser påbörjats: samarbete med UN Women och med Center for Research and Policy Making (CRPM) inom jämställdhetsbudgetering. Dessa insatser konsoliderar ytterligare arbetet för jämställdhet inom västra Balkan, och bidrar till att skapa förutsättningar för välgrundade beslut inom den offentliga förvaltningen, som syftar till att främja jämställdhet.²⁰ Trots att lagstiftning finns på plats i många länder gällande jämställdhet, så brister fortfarande implementeringen. De nya insatserna syftar till att stärka genomförandet av de lagar som redan är antagna.

Anpassningar har gjorts under året, bland annat för att öka analysen av sociala och ekonomiska effekter av covid-19. En generell trend är att svenska myndigheter har haft utmaningar i att ställa om verksamheten vilket resulterat i förseningar. OECD har inom ramen för sitt uppdrag anpassat sina analyser utifrån effekterna av covid-19 för länderna på västra Balkan.

3.2.2 Mål 4. Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet utifrån principer om icke-diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption

Portföljens relevans

Den regionala portföljen bedöms relevant. De insatser som nämns under mål 3 och mål 9 bidrar även till detta mål, däribland Sidas stöd till Organized Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP)²¹, ett nätverk av mediaorganisationer som bedriver grävande journalistik med syfte att synliggöra korruption och organiserad brottslighet. Under 2020 publicerade nätverket 117 globala undersökande reportage, varav 36 av dessa är gjorda inom ramen för Sidas regionala stöd.²² Genom stöd till Roma Education Fund (REF) bidrar Sida till att öka antalet romer som får utbildning av god kvalitet, från förskola upp till doktorsgrad.²³

3.2.3 Mål 5. Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard

Portföljens relevans

Den regionala portföljen bedöms fortsatt relevant. Stödet till Europarådets nationella handlingsplaner för Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Belarus bidrar till målet.²⁴ I Ukraina har stödet bland annat bidragit till att en statlig institution, s.k. *State Service of Ukraine on Ethnic Policy and Freedom of Conscience*, har etablerats. Denna institution avser att utveckla och implementera policies som skyddar nationella minoriteter och minoritetsspråk samt ser till

¹⁹ Insatsnummer: 12353 OECD - Multidimensional country reviews Western Balkans

²⁰ Insatsnummer: 12971 UN Women, Gender Responsive Budgeting Western Balkans 2020-2022 och insatsnummer 14079 CRPM Gender Budget Watchdog Network 2020-2022

²¹ Insatsnummer: 11749 OCCRP regional Eastern Europe and Western Balkans

²² OCCRP YEAR 2 REPORT (1 November 2019 – 31 October 2020) PROJECT: Maximizing Investigative Journalism and Independent Media to Advance Accountability and Development sid. 7, dokumentnummer 005973/21

²³ Insatsnummer: 55000048 Roma Education Fund (REF) 2015-2021

²⁴ Insatsnummer: 11610 Council of Europe regional EaP 2019-2023

minoriteters deltagande.²⁵ Europarådet rapporterar vidare att utvecklingen generellt sett går framåt i programländerna på teknisk nivå, men att det ofta går för långsamt på den politiska nivån.²⁶

Även samarbete med European Stability Initiative (ESI)²⁷ bidrar till målet. Under 2019 analyserade ESI situationen vad det gäller rättsstatens principer i Polen och vad den krisen innebär för EU samt för EU-utvidgningsprocessen. En rapport med konkreta rekommendationer togs fram, där EU-kommissionen uppmanades att ta Polen till EU-domstolen då de inte levde upp till EU:s grundläggande värden och principer och inte kunde garantera ett oberoende rättsväsende. Mindre än två veckor senare lanserade EU-kommissionen ett överträdelseförfarande mot Polen, i linje med ESI:s rekommendationer.²⁸

Europarådet har tidigt haft ambitionen att anpassa verksamheten för att svara upp mot de behov som uppstått relaterade till pandemin men det är för tidigt att bedöma vilket genomslag detta fått.

3.2.4 Mål 6. Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel

Portfölj

Den regionala portföljen bedöms fortsatt relevant, även om fokus i portföljen är på minskat könsrelaterat våld och mindre kring hatbrott och människohandel. Portföljen omfattar insatser för att stärka rättigheter för bl.a. hbtqi-personer samt etniska minoriteter. Under 2020 har den politiska utvecklingen i regionen bidragit till fortsatt stor utsatthet för hbtqi-personer. Insatser för att öka medvetenheten om och motarbeta diskriminering och intolerans är angelägna.

Stöd till en regional insats som genomförs av svenska Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners och queeras rättigheter (RFSL) har fortsatt under 2020 (se mål 8).²⁹ De koordinerar och stödjer en koalition av civilsamhällesorganisationer verksamma i de sex länder som ingår i Östliga partnerskapet. Som ett resultat av denna regionala insats, kan nämnas ett bilateralt stöd till RFSLs arbete i Ukraina. Där är fokus på att stärka den ukrainska hbtqi-rörelsen i sin helhet. Sida ger även fortsättningsvis regionalt stöd till Kvinna till Kvinna (KtK)³⁰ som bidrar till mobilisering av nätverk av kvinnorrättsorganisationer på västra Balkan (se mål 12). Under 2019 höll Kvinna till Kvinna partnerorganisation Women's Rights Center (WRC) flera möten med representanter från ministerier i Montenegro, där rapporterade fall av könsrelaterat våld, såsom skydd av överlevare och tillgång till rättvisa, diskuterades. KtKs WRC konstaterar att kunskap och intresse för Istanbulkonventionen ökade väsentligt bland olika institutioner, särskilt juridiska sådana.³¹ Ytterligare ett resultat är att Kosovo Women's Network och Kosovar Gender Studies Centre genomfört påverkansarbete för att förändra lagstiftningen i linje med Istanbulkonventionen, vad gäller sexuella trakasserier och könsrelaterat våld. Detta resulterade i att Kosovos parlament antog förslaget till förändringar.³²

²⁵ Council of Europe Action Plan for Ukraine 2018-2021 Action Plan-level Annual Report for donors Period covered: 01/01/2019 to 31/12/2019, page 7, dokument nr. 011055/20

²⁶ Council of Europe Action Plan for the Republic of Moldova 2017-2020 Action Plan-level Annual Report for donors Period covered: 01/01/2019 to 31/12/2019, page 14, dokumentnr: 011042/20

²⁷ Insatsnummer: 55020261 European Stability Initiative 2015-2021

²⁸ ESI Future of Integration and Enlargement Project Narrative Report 2019, dokumentnummer 010237/20, sid 24-25

²⁹ Insatsnummer: 55030261, RFSL Regional Program EPR

³⁰ Insatsnummer: 55020284 KtK Gender and EU, reg Western Balkans 2015-2020 :WB

³¹ Insatsnummer: 55020284 KtK Gender and EU, Narrative report FY 2019, dokumentnummer 017884/20, s. 30

³² Insatsnummer: 55020284 KtK Gender and EU, Narrative report FY 2019, dokumentnummer 017884/20, s.23

Även stöd till REF³³ (se även mål 4 och 11) och European Roma Rights Centre (ERRC)³⁴ (se mål 11) bidrar till detta mål likväl som Sidas stöd till Europarådets (se mål 5) arbete med Istanbulkonventionen. Till följd av den ökning av könsrelaterat våld som kunnat noteras under covid-19 pandemin har Europarådet stärkt sitt arbete inom detta område. Anpassningar har också skett inom de båda Roma-programmen samt i KtKs regionala arbete.

3.2.5 Mål 7. (VBT) En mer demokratisk och effektiv poliskår

Portföljens relevans

Ingen verksamhet genomförs på regional nivå inom detta område.

3.2.6 Mål 8. Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring

Portföljens relevans

Den regionala portföljen bedöms fortsatt relevant och de flesta insatser som omfattar stöd till civilsamhällesaktörer bidrar till målet.³⁵ Under 2020 utvärderades stödet till RFSL (se mål 6) och slutsatserna anger att RFSLs arbete är unikt och framgångsrikt. Rapporten säger också att transpersoner i ökande utsträckning måste inkluderas i programmet, dessutom måste ett mer tydligt transperspektiv integreras i de frågor som koalitionen driver.³⁶ Två av RFSLs partnerorganisationer är också partners till KtK (i Georgien och Armenien). Detta innebär att ett hbtqi-perspektiv förs in i jämställdhetsarbetet och vice versa.

Sida ger även stöd till den svenska civilsamhälles-plattformen genom Forum Civ som samarbetar med nationella organisationer i Östeuropa. Under 2020 kommenterade nätverket EU-kommissionens mål för det Östliga partnerskapet 2021-2025. Syftet var att synliggöra grupper som inte berörs i målen och att göra målen mer hållbara. Därtill har nätverket agerat aktivt i frågor som rör utvecklingen i Belarus och Nagorno-Karabach.³⁷

Det regionala samarbetet med KtK³⁸ bidrar också till detta mål (se mål 6 och 12). Sedan 2020 ger Sida även stöd till det nätverk av organisationer som bedriver påverkansarbete inom jämställdhetsbudgetering och som etablerats av CRPM³⁹ (se mål 3) samt till Civil Rights Defenders (CRD) samarbete med MR-organisationer. Under 2020 har CRD bland annat fokuserat på att engagera ungdomar i frågor som rör EU-integration och ökad respekt för mänskliga rättigheter.⁴⁰

Genom det nya samarbetet med nätverket Balkan Civil Society Development Network (BCSDN) bidrar Sida bland annat till att skapa hållbara former för civilsamhällesorganisationers finansiering och existens. Rapportering som nätverket sammanställt under 2020 visar på fortsatta utmaningar v g föreningsfrihet vilket innebär att bland annat lagstiftningen måste stärkas i många länder.⁴¹

³³ Insatsnummer: 55000048 Roma Education Fund (REF) 2015-2020

³⁴ Insatsnummer: 11548 ERRC Roma rights 2018-2020

³⁵ Insatsnummer: 55030261 RFSL Regional Program EPR

³⁶ Evaluation of the Eastern European Coalition for LGBT+ Equality program supported by RFSL, 2020, sid 25, dok nr. 60

³⁷ Insatsnummer: 55030311 The Swedish Network for EaP 2016-2023, Kommunikation med Forum Civ, via mail 20210204

³⁸ Insatsnummer: 55020284 KtK Gender and EU, reg Western Balkans 2015-2020 :WB

³⁹ Insatsnummer 14079 CRPM Gender Budget Watchdog Network 2020-2022

⁴⁰ Insatsnummer 12499 Klaradia UM2019/15013, CRD Memorandum 11 Feb 2020: Examples of Results, sid 1

⁴¹ Insatsnummer: 12715 BCSDN, Annual narrative report Sept 2019 – Aug 2020; 2020; sid 12-13, dok nr: 042192/20

Även Europarådet har i sitt arbete bidragit till att förstärka lokala civilsamhällesorganisationers deltagande i utarbetande av alternativa rapporter relaterat till korruption (Moldavien).⁴²

Genom stöd till samarbete mellan miljö och demokratisering och mänskliga rättigheter har WWF, Adria (WWF:s regionala kontor på västra Balkan) och Balkan Investigative Reporting Network (BIRN) dokumenterat och gemensamt drivit arbete för att motverka korruption och brott i naturskyddade områden.⁴³

3.2.7 Mål 9. Förbättrade förutsättningar för befolkningens demokratiska ansvars-utkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val

Portfölj

Den regionala portföljen bedöms fortsatt vara relevant. Huvuddelen av de regionala och bilaterala insatser som syftar till att bidra till friare och mer oberoende media (mål 10) samt ett mer pluralistiskt civilsamhälle (mål 8) bidrar även till förbättrade förutsättningar för att utkräva ansvar och för att främja deltagande i politiska processer. De regionala insatser som syftar till att bidra till ett mer effektivt rättsväsende (mål 5) bidrar också till detta mål. De regionala insatser som mer specifikt bidrar till förbättrade förutsättningar för ansvarsutkrävande är stöden till undersökande och grävande journalistik, exempelvis nätverket OCCRP (se även mål 4). Publicerat material avslöjar maktmissbruk i de flesta av länderna i regionen, vilket lett till rättsliga processer, ökad medvetenhet bland befolkningen och även förbättrade förutsättningar för ansvarsutkrävande.⁴⁴ Sidas stöd till BIRN stärker förutsättningarna för ansvarsutkrävande i regionen, inte minst vad gäller övergångsrättvisa och misstankar om korruption inom offentlig förvaltning.⁴⁵

Även ESI bidrar till ökat ansvarsutkrävande. Under det gångna året har deras arbete vad gäller vidareutveckling av EU-närmandeprocessen bidragit till offentliga möten och en ökad publik debatt, exempelvis i Nordmakedonien.⁴⁶

Baltic to Black Sea-insatsen (B2B),⁴⁷ avser bidra till målet genom att öka insyn och ansvarsutkrävande med hjälp av dokumentärfilm som informationskanal och för att skapa opinion. På liknande sätt bidrar också Sidas samarbete med Europarådet till detta mål.

3.2.8 Mål 10. Friare och mer oberoende media

Portföljens relevans

Den regionala portföljen bedöms fortsatt relevant. Pågående insatser omfattar stöd för att bland annat stärka mediaaktörers finansiella hållbarhet, förbättra säkerhet för journalister (både online och offline) samt stärka professionalismerna inom media. Insatserna fokuserar även på grävande och undersökande journalistik. Som exempel kan nämnas Sidas stöd till Medieinstitutet Fojo. Under det senaste projektåret har Fojo bidragit till att öka det ekonomiska oberoendet bland flertalet medier, genom

⁴² Insatsnummer: 11610 CoE, Council of Europe Action Plan for the Republic of Moldova 2017-2020 Action Plan-level Annual Report for donors Period covered: 01/01/2019 to 31/12/2019, page 19, dokumentnummer: 011042/20

⁴³ Insatsnummer: 55020233 WWF Protected Areas for Nature and People (PA4NP) Regional Västra Balkan

⁴⁴ Insatsnummer: 11749 OCCRP regional Eastern Europe and Western Balkans

⁴⁵ Insatsnummer: 55020253 Balkan Investigative Reg Reporting Network (BIRN)

⁴⁶ Insatsnummer: 55020261 European Stability Initiative, Narrativ rapport 2019 dokumentnummer 010237/20 sida 6-7, och kompletterande information om verksamhet 2020 i förlängningsansökan från oktober 2020, dokumentnummer 043115/20

⁴⁷ Insatsnummer: 11175 B2B DOC Dokumentärfilm Öst, 2017-2020

diversifiering av inkomstkällor, ökade intäkter och en viss höjning i nivån av självförsörjning hos drygt 10-talet medieaktörer. De flesta medier har också utvecklat digitala verktyg och man ser en positiv transformation till digitalisering. Därtill rapporteras förbättringar och framsteg gällande exempelvis faktakontroll och opartisk rapportering, samt interaktion med publiken.⁴⁸

BIRN har fortsatt fokus på övergångsrättvisa, ansvarsutkrävande och transparens hos offentliga institutioner. Reportagen under året har bland annat avslöjat felaktig covid-19-statistik, vilket lett till att ansvarig myndighet lovat ökad transparens.⁴⁹ Den externa utvärdering som gjordes 2020 konstaterade att arbetet har hög kvalitet. BIRN kan dock bli bättre på att kommunicera genom sociala nätverk, säkerställa ett tydligare fokus på jämställdhet och även verka för att journalistiska avslöjanden i ökande utsträckning kan påverka offentliga beslut vid rätt tidpunkt.⁵⁰

Den regionala ansatsen möjliggör ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte vilket bidrar till att stärka mediaaktörers motståndskraft och att motverka spridningen av desinformation. B2B-insatsen bidrar till att stärka kontakter och kunskapsutbyte mellan dokumentärfilmare och producenter i Östra Europa, med avsikten att främja oberoende skildring och rapportering om politiska och sociala förhållanden.⁵¹ Även Internews⁵² och Civil Right Defenders (CRD)⁵³ har i sitt arbete fokus på fri och mer oberoende media. Under 2020 genomförde CRD bland annat digitala media-dagar för journalister med syfte att analysera media-friheten i ljuset av covid-19-pandemin.⁵⁴ Dessutom rapporterar BIRN att behovet av pålitlig och trovärdig information kommit att bli mycket stort.⁵⁵ Insatserna inom detta område bedöms vara mycket relevanta också ur ett covid-19 perspektiv. Situationen för oberoende medier har i flera länder med växande auktoritära tendenser, försämrats och utsattheten för journalister ökat. Den flexibilitet som är inbyggd i programmen har möjliggjort en snabb anpassning av verksamheten. Som exempel kan nämnas Internews tidiga arbete med att öka tillgången till information om covid-19.

3.2.9 Mål 11. Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering

Portföljens relevans

Portföljen bedöms fortsatt relevant. Flera insatser i den regionala portföljen bidrar till målet genom normativt arbete och påverkansarbete på regional och nationell nivå, samt organisations- och kapacitetsutveckling på regional och nationell nivå för både ansvarstagare och rättighetsbärare. Inom ramen för målet ges riktat stöd för att motverka diskriminering av minoriteter i regionen. Partners är framförallt civilsamhällesaktörer som arbetar inom olika tematiska områden, som t.ex. hbtqi (se mål 6 ovan), jämställdhet (se mål 12) eller Romers rättigheter. Även Sidas stöd till Europarådet, bidrar till detta mål (se mål 5), likväl som Sidas stöd till CRD (se mål 8).

⁴⁸ Insatsnummer: 10892 Fojo, Annual narrative report (2019-2020), page 17, dokumentnummer 024492/20

⁴⁹ Insatsnummer: 55020253, BIRN, extra rapport, Impacts and challenges 2020, sid 1, dokumentnummer 004036/21

⁵⁰ Insatsnummer 55020253, BIRN, RM Dev. Reporting, Evaluation of Sida Core Support to BIRN 2015-2020; 2020, s.27, 28, dok nr 046463/20

⁵¹ Insatsnummer: 11175, Baltic to Black Sea Documentary Network (B2B DOC)

⁵² Insatsnummer: 11576 Internews regional East 2018-2021

⁵³ Insatsnummer 12499, CRD regional Western Balkans 2019-2020

⁵⁴ Insatsnummer 12499, Klaradia UM2019/15013, CRD Memorandum 11 Feb 2020: Examples of Results, sid 1

⁵⁵ Insatsnummer: 55020253, BIRN, extra rapport, Impacts and challenges 2020, sid 1, Dox 14/000967, dok nr 004036/21

Stöd till REF⁵⁶ och ERRC⁵⁷ har under 2020 fortsatt. REF verkar för att överbrygga de utbildningsglapp som finns mellan romer och icke-romer genom olika former av stöd för en reguljär och icke-segregerad skolgång för romska barn och ungdomar. ERRC använder framförallt det juridiska systemet för att verka mot diskriminering av romer i Europa. De driver rättsfall i nationella domstolar och i Europadomstolen för mänskliga rättigheter. En regional ansats bidrar här till en bättre täckning och därmed bättre genomslag än vad enskilda bilaterala insatser kan åstadkomma. Roma-insatserna bedöms väldigt relevanta även ur ett covid-19 perspektiv. På flera platser i regionen har pandemin inneburit begränsningar i grundläggande rättigheter, framförallt relaterade till fri rörlighet och mötesfrihet, där romer varit särskilt drabbade⁵⁸. Utbildningssystem i länder där REF är verksamma har påverkats genom nedstängningar och krav för att fortsätta utbildningen på distans.

KtK har under perioden fortsatt att stödja kvinnorrättsorganisationer i västra Balkan i deras påverkansarbete gentemot EU i Bryssel. Under senare tid har KtK och deras partners sett fler resultat i takt med att organisationerna blivit allt mer strategiska i sitt påverkansarbete. Genom KtK har Sidas stöd bidragit till att kvinnorrättsexperter från nätverket utgör en efterfrågad expertis och resurs för såväl nationella regeringar, som för EU delegationer i regionen liksom för EU kommissionen, vilket bidragit till ökat fokus på jämställdhet och kvinnors rättigheter.⁵⁹

3.2.10 Mål 12. Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv

Portföljens relevans

Portföljen bedöms relevant och komplementär till de bilaterala portföljerna. Den regionala portföljen innefattar bland annat insatser som bidrar till målet genom förbättrade förutsättningar för kvinnors ekonomiska egenmakt genom EBRD (se avsnitt 3.1 mål 2) och KtKs stöd till nätverk av kvinnoorganisationer i länderna på västra Balkan för påverkansarbete inom ramen för EU-närmandet (se även mål 6 och 8).⁶⁰ Positiva tecken på utveckling inom kvinnors rättigheter och kvinnors deltagande i beslutsfattande kunde ses i västra Balkan under 2019 trots krympande utrymme och säkerhetshot i vissa av länderna. KtK-insatsen bidrog till att Roma-partners stärkte sin kapacitet för påverkansarbete.⁶¹ Sida har under 2020 beslutat om ett nytt stöd till KtK för deras regionala påverkansarbete.

Ett aktivt samarbete inom jämställdhetsområdet bedrivs inom projektet för FREE-nätverket (Forum for Research on Eastern Europe and emerging economies) och FROGEE-initiativet (Forum for Research on Gender Economics), under ledning av SITE i Stockholm.⁶² FREE-nätverket omfattar 8 universitet i Sverige och Östeuropa och fokuserar på forskningssamarbete och policyarbete inom områden såsom jämställdhet, miljö och entreprenörskap. En speciell satsning på jämställdhet inom FROGEE-initiativet inleddes under 2019 med fokus på sociala och ekonomiska jämställdhetsaspekter.

Som redan har påpekats har länderna på västra Balkan idag relativt framskriden lagstiftning kring jämställdhetsrelaterade frågor och internationella konventioner, däremot finns stora brister i

⁵⁶ Insatsnummer: 55000048 Roma Education Fund (REF) 2015-2020

⁵⁷ Insatsnummer: 11548 ERRC Roma rights 2018-2020

⁵⁸ European Roma Rights Centre, Roma Rights in the time of Covid, sida 3-4, dokument nr. 006124/21

⁵⁹ Kvinna till Kvinna, Annual narrative report FY 2019, dokumentnummer 017884/20, sida 12

⁶⁰ Insatsnummer: 55020284 KtK Gender and EU, reg Western Balkans 2015-2020 :WB

⁶¹ Kvinna till Kvinna, Annual narrative report FY 2019, dokumentnummer 017884/20, sida 14

⁶² Insatsnummer: 55030237 SITE FREE network (2014-2019) FROGEE (2019-2021)

implementeringen. För att adressera implementeringsgapet har Sida inlett samarbete med UN Women samt med CRPM under 2020 (se mål 3).

Sida ser för närvarande över möjligheterna att stärka portföljen i Östeuropa med en regional insats med jämställdhet som huvudmål som på ett tydligt sätt kan komplettera de bilaterala programmen.

3.2.11 Mål 13. Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna

Portföljens relevans

Portföljen bedöms som relevant. Inom medienätverket BIRN⁶³ (se mål 9 och 10) finns ett program om övergångsrättvisa där BIRN:s Sarajevo-kontor fortsättningsvis rapporterar om följderna av Balkankrigen. En omfattande och unik databas har upprättats. Under året har BIRN bidragit till att producera ett viktigt utbildningsmaterial om de krigsbrott som hanterades av Haag-tribunalen. Materialet riktar sig främst till ungdomar och syftar till att skapa medvetenhet om mänskliga rättigheter och bidra till ett kritiskt tänkande.⁶⁴ Även samarbetet med ESI⁶⁵ bidrar till målet. ESI har bidragit med undersökningar och rekommendationer till en krets av beslutsfattare i och utanför EU. Under det gångna året analyserade man bland annat förslaget på ny gränsdragning mellan Kosovo och Serbien vilket ledde fram till en officiell rapport. Rapporten bedöms ha bidragit till att ifrågasätta etniskt baserade förändringar av landgränser, bland EU:s ledare.⁶⁶

Konflikter fortsätter i många gränsområden. B2B-insatsen samlade i december 2020 filmskapare från Azerbajdzjan och Armenien med en gemensam ambition att rapportera om konsekvenserna av krig ur ett förenande perspektiv. Diskussionerna inkluderade också det potentiella skapandet av en informell plattform för armeniska och azeriska filmskapare inom B2B Doc, med syfte att etablera och stärka den professionella vänskapen mellan filmskapare från de två länderna och för att främja försoning och ömsesidigt arbete för fred.⁶⁷

Med ambitionen att förstärka regionala samarbeten för att verka konfliktförebyggande och för att främja försoning på västra Balkan, har Sida under 2020 inlett ett samarbete med Regional Youth Cooperation Office (RYCO). Organisationens målgrupp är ungdomar, och Sidas stöd syftar initialt till att stärka organisationens institutionella kapacitet och därefter planera för ett mer långsiktigt stöd till förmån för ungdomar på västra Balkan.⁶⁸ Därutöver bidrar flera av de regionala insatserna som samlar och mobiliserar aktörer från olika länder på västra Balkan och i Östeuropa till målet, exempelvis samarbeten mellan forskningsinstitutioner i Östeuropa lett av svenska SITE⁶⁹ (se under mål 1 och mål 12) samt stöd till olika nätverk av civilsamhällesorganisationer. Det regionala stödet till KtK på västra Balkan⁷⁰ bidrar förutom till nätverkande över gränser även till att stärka implementeringen av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 med fokus på kvinnor, fred och säkerhet.

⁶³ Insatsnummer: 55020253 Balkan Investigative Reg Reporting Network (BIRN)

⁶⁴ BIRN, Impacts and Challenges 2020; 2021; sid 1, dokumentnummer 004036/21

⁶⁵ Insatsnummer: 55020261, European Stability Initiative 2015-2020

⁶⁶ European Stability Initiative 2015-2020, Narrativ rapport 2019, sid 5, dokumentnummer: 010237/20

⁶⁷ Insatsnummer 11175, Baltic to Black Sea Documentary Network (B2B DOC), Final Report (2017-2020), sid 4, dokumentnr 002958/21

⁶⁸ Insatsnummer 14285 Regional Youth Cooperation Office (RYCO), Institutional support

⁶⁹ Insatsnummer: 55030237 SITE FREE network (2014-2019) FROGEE (2019-2021)

⁷⁰ Insatsnummer: 55020284 KtK Gender and EU, reg Western Balkans 2015-2020 :WB

3.3 Stödområde 3: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar

Inom båda regionerna (västra Balkan och Östeuropa) stödjer Sida regionala insatser inriktade på institutionell utveckling, uppgradering av infrastruktur och kapacitetsutveckling inom miljö och klimat för att bidra till åtaganden kopplat till EU-integrationen, ett stärkt miljömässigt ansvarstagande samt ett förbättrad och mer hållbar samhällsservice. Portföljen omfattar 13 insatser, varav 9 insatser har en huvudsaklig inriktning på miljöinfrastruktur och hållbar samhällsservice.

EU-kommissionen antog i december 2019 *Den europeiska gröna given*⁷¹ som ett svar på aktuella klimat- och miljörelaterade utmaningar. Oavsett hur partnerländernas EU-närmande process tar form de kommande åren, kommer den gröna given med sin tydliga koppling till Agenda 2030 och internationella överenskommelser inom miljö, klimat och biologisk mångfald, att vara en central utgångspunkt för Sida. Sida har byggt upp ett långsiktigt stöd i partnerländerna för att bidra till EU:s miljö- och energireformer. I flera länder har myndighetssamarbetet givit goda resultat i arbetet med EU:s närmandeprocess och införlivandet av EU:s regelverk, kapitel 27 om miljö i nationell lagstiftning.

3.3.1 Mål 14: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi

Portföljens relevans

Målet är centralt för hela miljö- och klimatportföljen och samtliga insatser kan i varierande utsträckning sägas bidra till målet. Exempelvis bidrar de insatser som har *mål 16 Mer hållbar samhällsservice* som huvudsyfte också till högre uppfyllande av EU:s regelverk genom att investeringsprojekten och reformerna bidrar till ländernas uppfyllande av EU:s regelverk på miljöområdet.

EU:s Gröna giv och den Gröna agendan för västra Balkan visar på en ökad ambition att bidra till en utveckling som minskar förorening av miljön, bevarar biologisk mångfald och som i högre grad fokuserar på en resurseffektiv ekonomi och hållbar omställning från fossilbaserade system till förnybara. Länderna på västra Balkan bekräftade sina åtaganden att spela en ledande roll i arbetet med en grön omställning samt den globala kampen mot klimatförändringar vid toppmötet i Sofia 10 november 2020⁷², då de ställde sig bakom den Gröna agendan och målet om klimatneutralitet senast 2050.

Genom regionalt stöd till WWF Sverige⁷³ har Sida medfinansierat framtagande av nationella skuggrapporter, som analyserar Serbiens samt Bosnien och Hercegovinas uppfyllande av

⁷¹ (COM(2019) 640)

⁷² Regional Cooperation Council (2020). Sophia Declaration on the Green Agenda for the Western Balkans

⁷³ Insatsnummer: 13401 WWF Protected Areas for Nature and People (PA4NP) Regional västra Balkan

miljöåtaganden i EU:s regelverk och understryker vikten av ökat deltagande av civilsamhället.^{74 75} WWF Adria och IUCN ECARO covid-19

Ett viktigt resultat 2020 har varit IUCN ECARO:s bidrag att få med naturbaserade lösningar i den Gröna agendan för västra Balkan. IUCN ECARO har bidragit till att klimat har fått större uppmärksamhet i arbetet med den regionala plattformen för biologisk mångfald; Regional Biodiversity Task Force.

Naturvårdsverket har genomfört en pilotstudie med fokus på luftföroreningar på västra Balkan, som är tänkt att utvecklas till en större regionalt insats med start 2021.⁷⁶

3.3.2 Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle

Portföljens relevans

EU:s framstegsrapporter 2020 angående västra Balkanländernas uppfyllande av åtaganden i EU-närmandeprocessen lyfte särskilt fram behoven att stärka deltagande och ansvarsutkrävande i beslutsprocesser kopplade till miljö och klimat samt att bekämpa korruption i arbetet med att uppfylla miljöåtaganden under kapitel 27 och i Agenda 2030.

Genom regionalt stöd genom WWF Sverige och IUCN ECARO har regionala, nationella och lokala civilsamhällesorganisationer fått ökad möjlighet att delta och påverka olika policyprocesser kopplat till miljö/klimat. En enkät som genomfördes med WWF Adria i Albanien, Serbien och BIH visade att 66% av deltagarna ansåg att implementering av regelverk för naturskydd var mycket bristfällig. IUCN ECARO har aktivt bidragit med att introducera naturbaserade lösningar som alternativ till infrastruktursatsningar för ökad motståndskraft till klimatförändringar.⁷⁷ Ett stöd till organisationen Bankwatch inleddes 2019. Bankwatch bevakar att investeringar som görs i regionen (Östeuropa och västra Balkan) med finansiering från olika internationella finansieringsinstitut görs i enlighet med bankernas egna miljömässiga och sociala riktlinjer. Ett delmål inom programmet är att motverka ny kolkraft på västra Balkan, och under 2020 rapporterades att två länder tagit beslut om att inte bygga ny kolkraft– Nordmakedonien och Montenegro⁷⁸. Fojo har arbetat med att öka kunskapen kring miljörapportering som involverat Belarus, Moldavien, Ryssland och Ukraina. 84 journalister har utbildats i ämnen som energifrågor, avfallshantering och klimatförändringar. Vissa har redan publicerat artiklar med fokus på miljö och klimat och i regionala och lokala mediekkanaler.⁷⁹⁸⁰

3.3.3 Mål 16: Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi

Portföljens relevans

⁷⁴ [Shadow Report.pdf \(basecamp.com\)](#)

⁷⁵ [report-2020.pdf \(basecamp.com\)](#)

⁷⁶ Insatsnummer: 14237 Regional Environmental Programme in WB Prestudie

⁷⁷ Insatsnummer: 13401 WWF Protected Areas for Nature and People (PA4NP) Regional västra Balkan

⁷⁸ Insatsnummer: 18/001156

⁷⁹ Insatsnummer: 10892, Fojo Annual report, 1 May 2019- 30 April 2020, sid 29. Dox: 024494/20

⁸⁰ Insatsnummer: 12367: IUCN Nature-based Solutions for Resilient Communities in the Western Balkans

Portföljen under mål 16 genomförs i samarbete med utvecklingsbanker, är volymmässigt omfattande och innefattar såväl bidrag till investeringar (genom s.k. co-financing), finansiering av konsultstöd samt garantier. Det mest omfattande regionala samarbetet inom miljöinfrastruktur har Sida med Europeiska utvecklingsbanken, EBRD, men samarbete pågår också med Nordiska Miljöfinansieringsbolaget, NEFCO, Europeiska Investeringsbanken, EIB samt Nordiska Investeringsbanken, NIB. Att i hög utsträckning finansiera infrastruktureller insatser i reformsamarbetet via regionala program och fonder har varit en medveten strategi för att öka flexibiliteten, uppnå skalfördelar samt undvika problem och risker som kan uppkomma med att ha enstaka större infrastrukturstöd i de bilaterala portföljerna.

Inom programmet Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership, E5P⁸¹, färdigställdes under året fem olika projekt, tre i Ukraina, ett i Georgien samt ett i Moldavien med goda resultat: I Ukraina färdigställdes två projekt gällande energieffektivisering i kommunala byggnader i Kiev respektive Zhytomyr stad. Projekten ledde till minskade årliga koldioxidutsläpp om sammanlagt 14 500 ton samt en förbättrad inomhusmiljö för sammanlagt 150 000 elever och personal. Det tredje projektet gällde energieffektivisering i bostäder i Ukraina, där ett bidrag gavs om det kombinerades med ett lån från lokala banker för investeringar i energieffektiv utrustning i bostaden. Programmet nådde sammanlagt ut till 43 000 bostadsinnehavare och ett bidrag på 15 MEUR från E5P mobiliserade cirka 48 MEUR i lån från de privata bankerna. Sammantaget ledde investeringarna i bostäder till minskade koldioxidutsläpp på ungefär 28 000 ton per år. Projektet i Georgien gällde investering i 143 moderna och miljövänliga bussar i Tbilisi samt en ny depå för bussarna. Ett bidrag på 7 MEUR från E5P mobiliserade ett lån på 27 MEUR samt att Tbilisi stad med egna medel finansierade den nya bussdepån. Det femte projektet gällde förbättrad fjärrvärme i staden Balti i Moldavien där ett bidrag på 3 MEUR från E5P mobiliserade 7 MEUR i lån samt medförde förbättrad fjärrvärme och minskade koldioxidutsläpp på 18 300 ton per år.

Parallellt med investeringsprojekten genomförs reformer och kapacitetsstärkande åtgärder på lokal nivå och en policydialog på nationell nivå kring förändrad lagstiftning och regelverk för energieffektivisering. Exempelvis antog Georgien i maj 2020 en ny lag om energieffektivisering samt en ny lag om energiprestanda i byggnader. Under året skedde också en anpassning av E5P till covid-19 som drabbat många kommuner i regionen hårt. De två nya projekt som godkännts för finansiering i Ukraina under 2020 innehåller båda komponenter med investeringar för förbättrad energieffektivisering och inomhusklimat på vårdinrättningar. Som del av tidigare gjord utfästelse betalade Sida under året ut ytterligare stöd om 27 miljoner kr till E5P:s verksamhet i Ukraina.

Sida tecknade 2017 ett garantiavtal med NEFCO för ett lån till Ukraina på 30 MEUR för investeringar i energieffektiviseringar vid universitet och högskolor. Lånet ingår i ett större finansieringsprogram om totalt 160 MEUR som även inkluderar ett lån från EIB på 120 MEUR och ett investeringsstöd från E5P på 10 MEUR. Efter vissa förseningar kommer denna garanti nu att träda i kraft under det första kvartalet 2021. De första kontrakten för renovering vid Dragomanov-universitet i Kiev på 5 MEUR undertecknades i december 2020⁸² och de första utbetalningarna från NEFCO:s lån kommer att ske så snart garantiavtalet trätt i kraft.

⁸¹ Insats nr 55030134 Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership, E5P

⁸² Insats nr 10421 NEFCO guarantee energy efficiency higher education.

En utvärdering av Eastern Partnership Technical Assistance Trust Fund (EPTATF) vid EIB genomfördes under 2020⁸³. Utvärderingen visade att EPTATF varit viktig för EIB:s utlåning till dessa länder, och även om fonden kan användas till alla sektorer där EIB är verksamma har drygt 60% av fondmedlen använts inom sektorer som prioriteras i det svenska utvecklingssamarbetet till dessa länder, exempelvis vatten, energieffektiviseringar och kommunal infrastruktur.⁸⁴ I utvärderingen påtalades dock en hel del brister; bland annat att fonden saknat ett resultatramverk, att urvalet av projekt för finansiering gjorts delvis godtyckligt, samt att det funnits oklarheter kring vem på EIB som har ansvar för uppföljning av konsultinsatser som finansierats från EPTATF.

Implikationer

Nuvarande strategi löpte ursprungligen ut 31 december 2020, men har förlängts tills dess att nya strategier för Östeuropa respektive västra Balkan och Turkiet meddelats. Sida kommer under övergångsperioden att vara restriktiv med att ingå nya, fleråriga regionala samarbeten för att skapa maximalt handlingsutrymme under de nya strategierna. Ett nytt samarbete med OSSE (VB+ÖP) är dock under diskussion.

I övrigt kommer kortare avtalsförlängningar att genomföras för pågående insatser som löper ut under året. Vidare, eftersom regeringens intention för kommande strategiperiod är separata strategier för Östeuropa respektive västra Balkan och Turkiet, kommer huvudsakligen nya samarbeten som håller sig inom respektive region att inledas. En delning av portföljen med separat uppföljning genomfördes redan under 2020.

Lärdomar och erfarenheter från strategigenomförandet kommer på olika sätt att tas med in i operationalisering av nya strategier för reformsamarbetet.

⁸³ 2010-001787; Evaluation of the Eastern Partnership Technical Assistance Trust Fund (2010-2019), EIB Evaluation Unit January 2021

⁸⁴ 2010-001787; 2019 EPTATF Annual Report, 9 September 2020.

P6 Annex to Strategy Report 2020 for Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020

All data in report is per December 31, 2020. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2020: 1 274 571 KSEK

Total Strategy Outcome 2020: 267 701 KSEK

Table 1. Financial Overview 2020 per Area of Support/Objective in Strategy

Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2020
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2020 (KSEK)
Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020	Total		267 701
	Eastern Europe: Enhanced economic integration with the EU and development of market economy	Eastern Europe: Partner countries better fulfil EU requirements for entering into and applying association agreements, including deep and comprehensive free trade areas (AAs/DCFTAs).	8 876
		Eastern Europe: Competitive small and medium-sized enterprises that make up a larger part of the economy	41 000
		Total	49 876
	Eastern Europe: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on strengthened public administration and judicial systems	Eastern Europe: A more efficient public management with the administrative capacity to implement reforms for EU integration	84
		Eastern Europe: Public services delivered with better quality based on principles of non-discrimination and equal rights and with less corruption	7 500
		Eastern Europe: Reduced gender-based violence, hate crimes and human trafficking	3 964
		Total	11 548
	Eastern Europe: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on increased enjoyment of human rights and greater	Eastern Europe: A more free and independent media	23 794
		Eastern Europe: To bring partner countries closer to meeting international and national commitments to human rights, gender equality (including the EU strategy for gender equality), and non-discrimination	1 833

opportunities to exercise democratic influence	Eastern Europe: A more diverse civil society including political parties with strong popular support	1 984
	Eastern Europe: Improved conditions for democratic accountability and participation in political processes, including the promotion of free elections	20 000
	Total	47 612
Eastern Europe: A better environment, reduced climate impact and enhanced resilience to environmental impact and climate change	Eastern Europe: Strengthened environmental responsibility among the public, business and civil society	6 300
	Eastern Europe: More sustainable public services in areas such as water and sanitation, waste management, energy efficiency and renewable energy	35 000
	Total	41 300
Not allocated to area of support	Not allocated to result	88
	Total	88
Western Balkans: Enhanced economic integration with the EU and development of market economy	Western Balkans: Strengthened capacity of institutions for economic integration with the EU	18
	Western Balkans: Competitive small and medium-sized enterprises that make up a larger part of the economy	18 000
	Total	18 018
Western Balkans: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on increased enjoyment of human rights and greater opportunities to exercise democratic influence	Western Balkans: A more free and independent media	809
	Western Balkans: To bring partner countries closer to meeting international and national commitments to human rights, gender equality (including the EU strategy for gender equality), and non-discrimination	9 407
	Western Balkans: Women and men more often have the same power to shape society and their own lives	4 353
	Western Balkans: Increased trust and reconciliation between the parties within and between countries	2 785
	Western Balkans: A more diverse civil society including political parties with strong popular support	8 409
	Western Balkans: Improved conditions for democratic accountability and participation in political processes, including the promotion of free elections	5 527
	Total	31 289

	Western Balkans: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on strengthened public administration and judicial systems	Western Balkans: A more efficient public management with the administrative capacity to implement reforms for EU integration	17 278
		Western Balkans: Public services delivered with better quality based on principles of non-discrimination and equal rights and with less corruption	18 723
		Western Balkans: A more efficient judiciary, which to a greater extent guarantees the right to a fair trial, in accordance with European standards	1 500
		Total	37 501
	Western Balkans: A better environment, reduced climate impact and enhanced resilience to environmental impact and climate change	Western Balkans: To bring partner countries closer to meeting EU regulations and international agreements on the environment, climate and energy	7 754
		Western Balkans: Strengthened environmental responsibility among the public, business and civil society	214
		Western Balkans: More sustainable public services in areas such as water and sanitation, waste management, energy efficiency and renewable energy	22 500
		Total	30 468

Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 8th year with total duration of 8 years.

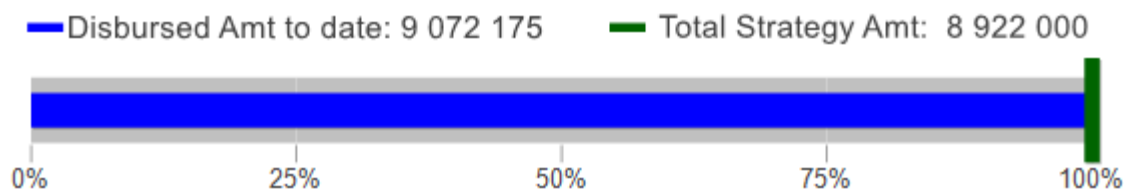
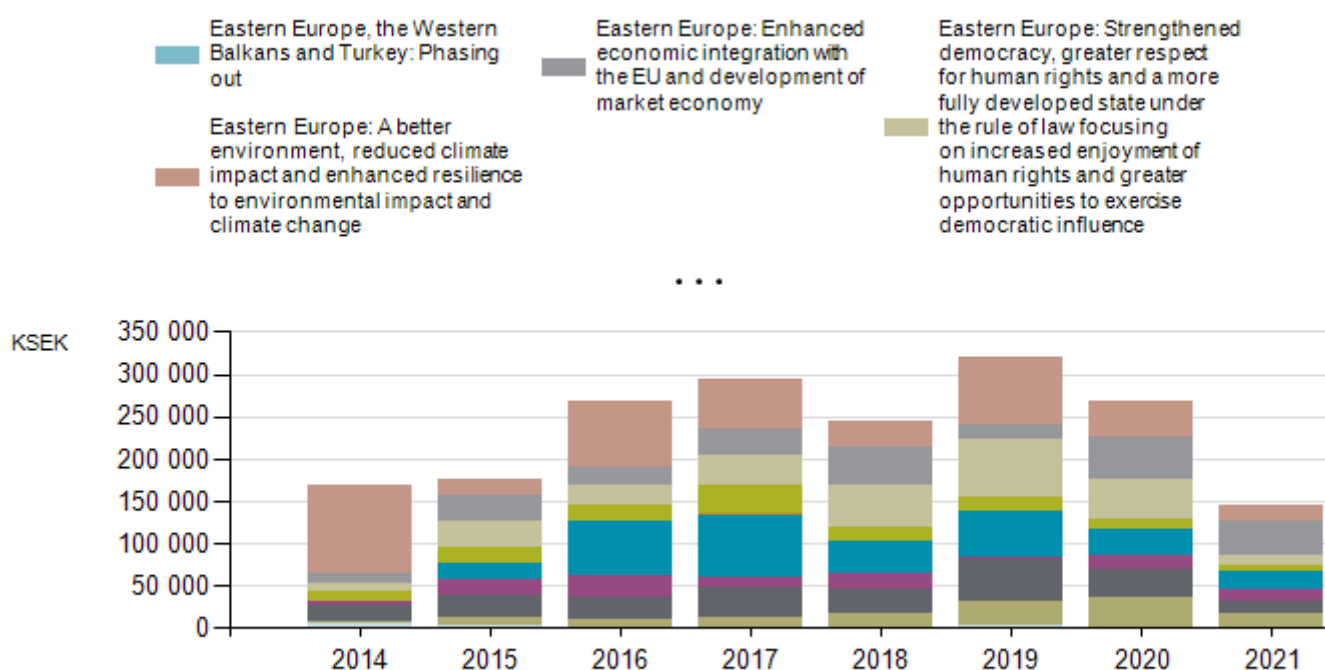

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

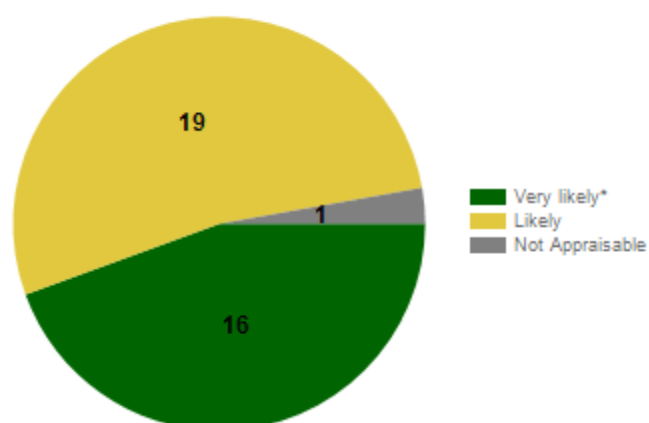
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

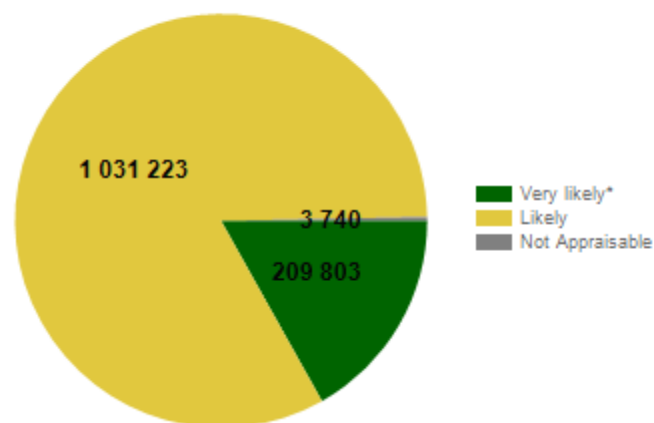
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (KSEK)

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

¹ Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)